

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՕԾՈՒՄ ԿՈՏԱՅՔԻ ԹԵՄՈՒՄ

Ժ-ԺԱ դարերում Աճիի հյուսիսային արվարձանում, Սմբատյան պարիսպներից դուրս, Ավագ դռնից 1,5 կմ հեռավորության վրա, կառուցվեց, Թորոս Թորամանյանի որակմամբ, միջնադարյան հայ ճարտարապետության պսակը՝ Հովվի եկեղեցին, «որն իր նախորդը չունենալեն զատ, իր հետնորդը հազիվ ունեցավ 15-րդ և 16-րդ դարերու գոթական արվեստին մեջ, այն ալ փայտի և երկաթի աջակցության շնորհիվ»։ Ըստ ավանդության, այս եկեղեցին կառուցեց մի հովիվ՝ Ս. Գրիգոր լուսավորիչ տաճարի նմանությամբ, որպեսզի արքայական փառաշուք տաճարում աղոթելու անարժան համարված իր կիճն այդտեղ աղոթի։

Աճիի Հովվի եկեղեցին

Աստղածն հատակագծով ու եռահարկ ծավալա-տարածական հորինվածքով փոքր չափերի այդ եզակի շինության առաջին հարկը դամբարան էր, իսկ երկրորդ հարկում գտնվում էր Ս. Պատարագի սեղանը։

Երկու բուրակ աստիճաններով խարիսխի վրա տեղադրված եկեղեցու հատակագիծը մի քարոզ գծանկար էր. վեցթև աստղը ներգծված էր 12 եռանկյունաձև և վեց կիսաշրջան որմնախորշերով՝ կտրված արտաքին պարագծի մեջ։ Երկրորդ և երրորդ հարկերի ողջ ծանրությունն իրենց վրա էին կրում վեց սլացիկ որմնապուճախորձերից դեպի կենտրոն ձգվող, առանց հենարանի, կախովի վեց կիսակլոր ջրականարները, որոնց կրունկները, խտանալով, կենտրոնում ամրացված էին երկարաձիգ փականային քարով։ Եվ նման հիացմունք առաջացնող կոթողը հիմնովին ավերվել է 1970 թվականին։

Սակայն մնացորինակ կառույցները վերացման ենթակա չեն։ Աստվածային նախախնամությունը տնօրինեց այնպես, որ հայ ճարտարապետական մտքի գլուխգործոցներից այս մեկը վերածնվի, կրկին վեր հառնի ու նորովի զարմացնի հավատավոր ժողովրդին։ Բայց այս անգամ արդեն ոչ թե Աճիում, ոչ թե գերության մեջ, այլ մեր ազատ ու անկախ Հայրենիքում։

Շուրջ հինգ տարի առաջ Հրազդանի վանատուր թաղամասի բնակիչ Ռուբիկ Գալստյանը ձեռնամուխ եղավ Հովվի եկեղեցու ճիշտ կրկնօրինակի կառուցմանը: Նոր եկեղեցին չի տարբերվում հինգ ոչ մի բանով: Այստեղ պահպանված են բոլոր համաչափությունները, որ տալիս է Թորոս Թորամանյանը: Իր այս մոր վայրում մատուռ-դամբարանն ամբողջովին ձուլվում է շրջապատի հետ և դառնում մրա այլևս անբաժանելի մասնիկը:

Սրբազան Դոր խոսքը
օծման ժամանակ

Հոկտեմբերի 24-ին Կոտայքի թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Առաքել եպս. Քարամյանը կատարեց մորակառույց եկեղեցու օծման հանդիսավոր արարողությունը և այն անվանեց Սուրբ Խաչ: Օծման արարողությանը ներկա էին հոգեշնորհ Տ. Միքայել Ծ. վրդ. Աջապահյանը, ներքին թեմերից ժամանած հոգևորականներ, տեղական իշխանությունների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև մեծաթիվ հավատացյալներ:

Հավարտ օծման արարողության, բարերար Ռուբիկ Գալստյանին իր շնորհակալանքի ու օրհնության խոսքն ուղղեց գերաշնորհ Սրբազան Հայրը՝ հույս հայտնելով, որ մրա կատարածը պիտի ընդօրինակելի լինի նաև բոլոր մրանց համար, ովքեր

հնարավորություն ունեն մյան ազգապահպան ու հայանվեր գործ կատարելու: Թեմակալ առաջնորդը նաև շնորհավորեց ներկա հավատացյալներին այդ ուրախ առիթով՝ հիշեցնելով, որ ցանկացած հավատի տուն կենդանի է իր հավատացյալներով: Որքան լեցուն է տաճարը եկեղեցական արարողությունների ժամանակ, նույնքան ապրումով ու աստվածային ներշնչումով է առաջ ընթանում տվյալ հավատավոր հոտը լույսի ու ճշմարտության միակ ու անխտոր ճանապարհով:

Առաքել Սրբազանի խոսքից հետո, հավաքված բազմությանը, հանուն Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, շնորհավորանքի խոսք հղեց հոգեշնորհ Տ. Միքայել Ծ. վրդ. Աջապահյանը՝ նշելով, որ թեև առողջական վիճակի պատճառով Նորին-Սրբությունն այժմ բացակայում է Հայաստանից, բայց տեղյակ է այստեղ՝ ներքին թեմերում կատարվող իրադարձություններին և այսօր, օվկիանոսից այն կողմում լինելով, կիսում է Հրազդանի հավատավոր բնակիչների ուրախությունը:

Այնուհետև մորած եկեղեցու բակում Չարենցավան քաղաքի հոգևոր

ԿՈՏԱՅՔԻ ՆՈՐԱԿԱՌՈՒՅՑ ՍՔ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

հովիվ Տ. Խսահակ քհն. Մարգարյանը մկրտեց շուրջ երեսուն նորադարձների: Ծիսական արարողություններից հետո, ներկա հավատացյալներից տրվեց սիրտ ճաշ:

Հոկտեմբերի 25-ին մեծ ցնծություն էր տիրում Արուսյանի շրջանի Կոտայք գյուղում: Այդ օրը՝ Գյուտ Խաչի տոնին, վերաբացվեց գյուղի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին, որ կառուցվել է 1886 թվականին և խորհրդային «աստվածամարտության» տարիներին վերածվել էր ցորենի ամբարի:

Ծնորհիվ գյուղի երկու գյուղապետերի՝ Աշոտ Բաբայանի և նրան հաջորդած Գրիշա Թադևոսյանի, կատարվեց եկեղեցու մասնակի նորոգումը. վերակառուցվեց Սեղանը և նորոգվեց մկրտության ավազանը: Թեմակալ առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Առաքել եպս. Քարամյանի ջանքերով վերակառուցվեց նաև եկեղեցու զանգակատան կաթողիկեն:

Օրվա առաջին կեսին, ժամը 11.00-ին, գյուղ ժամանեցին թեմակալ առաջնորդ Սրբազան Հայրը, Մայր Աթոռի միաբաններ Տ. Միքայել Ծ. վրդ. Աջապահյանը, Տ. Վրթանես վրդ. Աբրահամյանը, Տ. Մովսես վրդ. Մովսիսյանը, տեղական իշխանությունների ներկայացուցիչներ: Գյուղացիները ցանկալի հյուրերին դիմավորեցին ավանդական աղ ու հացով:

Այնուհետև «Հրաշափառ»-ի երգեցողությամբ Սրբազան Հայրը մուտք գործեց եկեղեցի, և սկսվեց օծման հանդիսավոր արարողությունը. հավարտ որի նորած եկեղեցում մատուցվեց Սուրբ և ամմա Պատարագ: Օրվա պատարագիչն էր Արուսյան քաղաքի Սուրբ Ստեփանոս եկեղեցու հոգևոր հովիվ արժանապատիվ Տ. Աբրահամ ավագ քհն. Մարգարյանը:

Հընթացս Պատարագի, «Հայր մեր»-ից առաջ, հավուր պատշաճի քարոզ խոսեց առաջնորդ Սրբազանը՝ ներկա հավատացյալներին հղելով նաև իր օրհնության ու շնորհավորանքի խոսքերը: Նա նշեց, որ իր մեջ մեծ խորհուրդ ունի եկեղեցու օծումը Գյուտ Խաչի տոնի օրը, որովհետև այս եկեղեցին դարձավ Կոտայք գյուղի բնակիչների համար վերագտնված սրբություն: Սրբազան Հայրը շնորհակալություն հայտնեց գյուղապետ Գրիշա Թադևոսյանին՝ եկեղեցուն աջակցելու համար:

Ապա հավաքվածներին, հանուն Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, շնորհավորանքի և օրհնության խոսք ասաց Տ. Միքայել Ծ. վրդ. Աջապահյանը՝ շեշտելով, որ եկեղեցու վերաբացումը դեռ չի մշամակում, թե ներկաները դարձան քրիստոնյա: Հոգեշնորհ Հայր Սուրբը ժողովրդին բացատրեց, թե որն է ճշմարիտ քրիստոնյան, նրա պահվածքն ու կոչումը, աղոթելու ինքնամիտի վիճակի մեջ լինելու մշակակությունը:

Այնուհետև խոսեց պատարագիչ Տեր Հայրը՝ միաժամանակ

հիշեցնելով, որ այս եկեղեցու հերոս քահանա Տեր Զաքարի Ռորդորմանը ու առաջնորդությամբ շրջանի բնակիչները մասնակցեցին Սարդարապատի հերոսամարտին:

Սուրբ և անմահ Պատարագին մերկա էին մարգպետարանի և գյուղապետարանի մերկայացուցիչներ, մեծաթիվ հյուրեր, ինչպես նաև գյուղի ողջ բնակչությունը:

Հավարտ Պատարագի, ավանդական դիոլ զուռնայով ևս մշվեց օրվա մեծ խորհուրդը: Կատարվեց նաև մատաղի օրհնությունը և տրվեց սիրո ճաշ:

Համայնքի ու հոգևոր կյանքի կազմակերպման համար կարևոր պայման է աղոթքի տան առկայությունը: Նշանակում է, թե ճանապարհի կեսն անցած է. քարեղեն կառույցը կա: Իսկ մենք՝ պարզ հավատացյալներս համոզված ենք, որ Աստծո կամոք շատ շուտով այն կփոխարկվի հոգեղեն կառույցի, և աղոթքի ու հոգևոր արարողությունների ջերմ շնչով կտրոսի յուրաքանչյուր հալորդու սիրտը:

ՎԱՀԵ ԴՊԻՐ ԲԵԳՈՅԱՆ